

**แนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้
ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี***
**SCHOOL AS LEARNING COMMUNITY DEVELOPMENT GUIDLINE OF
THE EXTENSION SCHOOLS UNDER UDON THANI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE**

ธนพัฒน์ พิมพ์ภิรมย์¹, นวัตกรรม หอมสิน² และ วีระพล เพ็งจันทร์³
Tanapat Pimprongpirom¹, Nawattakorn Homsin², and Teerapol Pengchan³
¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹⁻³Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: 66120605204@udru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองหรือชุมชน จำนวน 264 คน โดยได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 ระยะที่ 2 หาแนวทาง โดยการเลือกแบบเจาะจง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 12 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยกระบวนการหาฉันทามติแบบพหุลักษณะ ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าความต้องการจำเป็นโดยรวมอยู่ระหว่าง 0.663 – 0.711 และ 2) แนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี คือ (1) วิสัยทัศน์ คือ นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน ครูเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาวิชาชีพตน ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมให้ความร่วมมือกันปฏิรูปโรงเรียน (2) ปรัชญา คือ ปรัชญาว่าด้วยความเป็นสาธารณะ ปรัชญาว่าด้วย

* Received 27 February 2025; Revised 4 March 2025; Accepted 10 March 2025

ประชาธิปไตย ประเมินว่าด้วยความสะดวก ประเมินว่าด้วยความเป็นเลิศ และ (3) ระบบกิจกรรม คือ การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลังในห้องเรียน การสร้างความเป็นเพื่อนร่วมงานในห้องพักครู การเข้าร่วมเรียนรู้ของผู้ปกครองและชุมชนท้องถิ่น

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

This research aimed (1) to study the current conditions, required conditions, and essential needs, and (2) to study guidelines for developing Schools as Learning Communities (SLC) in extension schools under the Udon Thani Primary Educational Service Area Office. The study was conducted in two phases using a mixed-method research approach. In Phase 1, the current conditions, required conditions, and essential needs were examined. The sample consisted of 264 participants, including school directors, teachers, school board members, and parents or community members. They were selected through multi-stage random sampling. The data were collected using a five-point Likert scale questionnaire. The analysis included percentage, mean, standard deviation, and reliability testing, yielding a reliability coefficient of 0.98. And Phase 2 aimed to develop guidelines. A panel of 12 expert stakeholders was selected using purposive sampling. Data were analyzed using the Multi-Attribute Consensus Reaching (MACR) method. The research results were found as follows;

1) The overall current conditions were at a moderate level, while the overall required conditions were at the highest level. The overall essential needs ranged from 0.663 to 0.711. 2) The guidelines for developing Schools as Learning Communities in extension schools under the Udon Thani Primary Educational Service Area Office are as follows: (1) Vision: Comprising learning together among students, a professional learning community for teachers, and cooperation in school reform. (2) Philosophy: Consisting of public philosophy, democratic philosophy, equality philosophy, and the philosophy of excellence. (3) Activities: Including collaborative learning, collegiality, and parental and community involvement.

Keyword: Development Guidelines, School as Learning Community, The Extension School

บทนำ

แนวทางในการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบทั้งในเรื่องสิทธิหน้าที่ทางการศึกษา ระบบการศึกษา แนวทางการจัดการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และมีเจตนารมณ์สำคัญที่จะให้มีการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสดำเนินการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกันต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ แต่หากคุณภาพการศึกษาของประเทศประสบปัญหาก็อาจจะทำให้ความเจริญก้าวหน้าของประเทศต้องหยุดชะงักลง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555 : 1) เนื่องจากการจัดการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน จึงต้องอาศัยการปฏิรูปการศึกษาเพื่อจัดระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษาและตอบโจทย์การพัฒนาของโลกอนาคต โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ มีความรักและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทยนั้นเกิดขึ้นมาหลายครั้ง ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วเป็นการปฏิรูปการศึกษาจากด้านบนลงมาสู่ด้านล่าง กล่าวคือ เน้นการปรับโครงสร้างการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ หรือจากหน่วยงานด้านบน โดยการวางนโยบายใหม่ กฎหมายใหม่ ซึ่งยังไม่ได้ส่งผลที่เป็นที่ประจักษ์แก่โรงเรียนหรือสถานศึกษาโดยตรง แนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริงและจะประสบผลสำเร็จนั้นควรที่จะปฏิรูปจากด้านล่างกล่าวคือ โรงเรียน สถานศึกษา ห้องเรียน และการจัดการเรียนการสอน จึงจะส่งผลให้เกิดกับผู้เรียนโดยตรง

ด้วยความต้องการในการปฏิรูปการศึกษาในระดับล่าง จึงเกิดแนวคิดเรื่องการสร้างโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ขึ้น โดยแนวคิดนี้นั้นถูกพัฒนามาจากแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมายเพื่อปฏิรูปโรงเรียนให้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน กล่าวคือไม่ใช่แค่จัดการเรียนการสอนให้แก่แก่นักเรียนในโรงเรียนเท่านั้น แต่ควรจะเป็นแหล่งเรียนรู้ของคนในชุมชนด้วยเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (T.J. Sergiovanni, 1992) นอกจากนี้ แนวคิดนี้ยังบอกอีกว่าความรู้ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนนั้นไม่ควรที่จะเกิดขึ้นแค่กับครูที่ให้ความรู้แก่นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนเท่านั้น แต่ควรจะขยายอาณาเขตความรู้ให้กว้างขึ้นโดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนในชุมชนนั้น ๆ เพื่อให้นักเรียนและชุมชนได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันอย่างหลากหลาย

และรอบตัว นำไปสู่การเชื่อมโยงกันและกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้าน หรือคนใกล้ชิด โรงเรียนจะกลายเป็นสถานที่ที่ครูสามารถเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกัน เกิดการสะท้อนความคิด การอภิปราย ลดความเป็นส่วนตัว เกิดการร่วมแรงร่วมใจ สร้างบรรทัดฐาน และค่านิยมร่วมกัน (Kruse & Louis, 1993) ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของ ซาโต มานาบุ (2559) ที่ให้ความเห็นว่าการปฏิรูปโรงเรียนในอนาคตที่ควรทำให้โรงเรียนสามารถรับมือได้กับ 1) สังคมที่มีรากฐานความรู้ 2) สังคมของการอยู่ร่วมกันที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม 3) สังคมที่มีความเสี่ยงเรื่องช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน และ 4) สังคมเมืองที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้รูปแบบของโรงเรียนควรต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนเป็นพื้นที่และสถานที่ที่ครูได้เรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี มีโรงเรียนทั้งหมด 224 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี, 2567) แต่ในการจัดการศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกันและไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนได้อย่างเต็มที่ อันเนื่องมาจากโรงเรียนขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนไม่สามารถนำความรู้และทักษะที่มีนั้นมาช่วยเหลือผู้ปกครองและชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้น การนำแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ เข้ามาใช้ในการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับครูและโรงเรียน ซึ่งจะสามารถพัฒนาโรงเรียนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ จัดการศึกษาได้ตอบสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน รวมไปถึงการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาอย่างมีคุณภาพผ่านการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาตรวจสอบ ซึ่งจะทำให้สามารถบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานีตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลสภาพปัจจุบันข้างต้น ผู้วิจัยจึงอยากทราบแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ควรจะมีแนวทางอย่างไร จัดทำเป็นข้อมูลเพื่อหาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีคุณภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการวิจัยเป็น 2 ระยะดังนี้

1. ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองหรือชุมชน จำนวน 224 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 224 คน ครู จำนวน 224 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 224 คน และผู้ปกครองหรือชุมชน จำนวน 224 คน รวมทั้งสิ้น 896 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี, 2567)

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองหรือชุมชน จำนวน 264 คน โดยได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (1970) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยเลือกจำนวนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 224 โรงเรียน

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนประชากรที่อยู่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยแบ่งจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อโรงเรียนทั้งหมด คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 1 คน ครู จำนวน 1 คน ผู้ปกครอง จำนวน 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษาหรือชุมชน จำนวน 1 คน มีจำนวนทั้งหมด 896 คน

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่อยู่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยใช้ตาราง

Krejcie & Morgan (1970) โดยแบ่งเป็นโรงเรียนทั้งหมด 66 โรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 264 คน

1.2 เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใน ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ซึ่งเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามแนวคิดของ Likert's Scale (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 76) นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.70 นำมาใช้มาเพื่อจะใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างแบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27 - 0.68 นำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างประเด็นข้อคำถามในแบบสอบถาม กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองหรือชุมชน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำผลมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น ตามวิธีของ Cronbach (1951) ซึ่งเสนอวิธีหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α = Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 117) โดยแบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถึงโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัย พร้อมทั้งมีการประสานงานทางโทรศัพท์ถึงผู้ประสานงานการเก็บข้อมูลของแต่ละสถานศึกษา

3.2 ช่วงเวลาเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน พ.ศ. 2567 โดยการเดินทางแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมายและขอรับคืนด้วยตนเอง

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และร้อยละผู้วิจัยได้นำมาหาค่าเฉลี่ยร้อยละ และแบบสอบถาม ใช้ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความค่าเฉลี่ยแบบข้อความเชิงนิมิต การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ใช้ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

2. ระยะที่ 2 หาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

2.1 แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดประชากรโดยเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก (Expert In-depth Interview) มาจากการที่ผู้วิจัยกำหนดคุณลักษณะแบบเจาะจง (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 45) ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) เพื่อเกิดความหลากหลายตามบริบท ซึ่งจำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 โรงเรียน จำนวน 12 คน โดยผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครู จำนวน 3 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน และผู้ปกครองหรือชุมชน จำนวน 3 คน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

2.2 เครื่องมือวิจัย

2.2.1 ประเภทของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเลือกเป็นแบบการประชุมหาฉันทามติแบบพหุลักษณะ (MACR: Multi Attribute Consensus Reaching) (ผดุงชัย ภูพัฒน์, 2547) ที่มีลักษณะเป็นการประชุมที่ต้องหาฉันทามติร่วมกัน ซึ่งเป็นการประชุมที่ต้องได้ฉันทามติ

2.2.2 องค์ประกอบของเครื่องมือ

ร่างแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี จากข้อมูลระยะที่ 1 มาใช้ในการประชุมเพื่อหาข้อสรุป เพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาเพื่อหาแนวทาง และประเมินแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัย และประสานงานทางโทรศัพท์เพื่อนัดหมายวันเวลา และจัดประชุมอภิปรายเพื่อหาแนวทาง และประเมินแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการอภิปรายแบบพหุลักษณะเพื่อหาฉันทามติ จำนวน 3 โรงเรียน ทั้งหมด 12 คน

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยใช้วิธีการหาอันดับจากพหุคุณลักษณะ ซึ่งจะใช้การให้คะแนนเป็นตัวเลข โดยใช้ระบบมาตราส่วนประเมินค่าคะแนนด้วยมาตรวัดของลิเคิร์ท มีค่าคะแนน 5 ระดับ ซึ่งมีคะแนนตั้งแต่ 0 - 100 โดยกำหนดช่วงคะแนน (ผดุงชัย ภูพัฒน์, 2547) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดลำดับความสำคัญของประเด็นร่างแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

2.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการ ดังนี้

ในขณะที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกำลังทำการอภิปรายหาอันดับ ในประเด็นร่างแนวทางการประเมินของการอภิปราย เพื่อนำไปเป็นข้อมูลประกอบการให้คะแนนแต่ละประเด็นของร่างแนวทาง โดยพิจารณาในประเด็นการอภิปรายสาระสำคัญ ความเกี่ยวพันของประเด็นในร่างแนวทางและนำมาบรรยายเพื่อให้เห็นภาพของการทำอันดับ จากนั้น นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมาเปรียบเทียบกับผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เพื่อเป็นการยืนยันการดำเนินการตามดินั้น

ผลการวิจัย

1.วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวมขององค์ประกอบของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้

องค์ประกอบของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้	D ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน	I ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์	PNI Modified	ลำดับความต้องการจำเป็น
1 วิสัยทัศน์	2.82	4.75	0.685	2
2 ปรัชญา	2.79	4.78	0.711	1
3 ระบบกิจกรรม	2.82	4.70	0.663	3

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับผลศึกษาสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านปรัชญา ด้านวิสัยทัศน์ และด้านระบบกิจกรรม

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า มีแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน 10 ประเด็นย่อย จำนวน 74 แนวทาง ดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์ มีประเด็นย่อย 3 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 27 แนวทาง ด้านปรัชญา มีประเด็นย่อย 4 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 25 แนวทาง ด้านระบบกิจกรรม มีประเด็นย่อย 3 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 22 แนวทาง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ระดับสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเกิดจาก โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นกระบวนการใหม่ในประเทศไทยที่จะช่วยให้โรงเรียนสามารถปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเพียงบางโรงเรียนเท่านั้นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ที่เปิดโอกาส ในการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้นักเรียนในปกครองของตนเองได้มีความรู้ความสามารถในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้อง Boyd (1992) ที่ได้ศึกษาเรื่องบริบทของโรงเรียนเพื่อดูทางและอุปสรรคในการเปลี่ยนแปลงโรงเรียน และวัฒนธรรมของโรงเรียน พบว่าการเปลี่ยนแปลงภายในโรงเรียนนั้นต้องอาศัยการกระทำในสองส่วน คือ ส่วนสภาพแวดล้อม และส่วนวัฒนธรรม ดังนี้ 1) ส่วนสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย แหล่งทรัพยากร การจัดการทางกายภาพ การเคลื่อนย้ายประชากร เงื่อนไขการทำงาน นโยบาย และ 2) ส่วนวัฒนธรรม ประกอบด้วย ทศนคติ ความเชื่อทศนคติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมที่อำนวยให้เกิดการพัฒนา และความสัมพันธ์ อีกทั้ง Boyd (1992) ยังให้ความเห็นว่าโรงเรียนในอนาคตควรปฏิรูปตนเองให้เป็นโรงเรียนของชุมชน กล่าวคือ ไม่ใช่เพียงให้แค่ความรู้กับผู้เรียนในโรงเรียนเท่านั้น แต่ควรจะเป็นแหล่งความรู้ของคนในชุมชนด้วยเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้ความรู้ของโรงเรียนไม่ควรจะเกิดจากครูผู้สอนเท่านั้น แต่ควรขยายอาณาเขตความรู้ให้กว้างขึ้นโดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูภูมิปัญญาของชุมชนนั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างหลากหลายและรอบตัว ดังนั้นโรงเรียนในอนาคตควรมีบทบาทเป็นศูนย์รวมความรู้ของทั้งชุมชน

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การหาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่ามีแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อุดรธานี ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน 10 ประเด็นย่อย จำนวน 74 แนวทาง ดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์ มีประเด็นย่อย 3 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 27 แนวทาง ด้านปรัชญา มีประเด็นย่อย 4 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 25 แนวทาง ด้านระบบกิจกรรม มีประเด็นย่อย 3 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 22 แนวทาง

1) แนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ด้านวิสัยทัศน์ มีประเด็นย่อย อยู่ 3 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 27 แนวทาง ซึ่งจากการประเมินระดับความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของด้านวิสัยทัศน์นี้อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าด้านวิสัยทัศน์นั้นมีความสำคัญอย่างมาก เมื่อเทียบกับแนวคิดของ ชาโต มานานุ (2559) ที่ว่าวิสัยทัศน์ เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมาก่อนเป็นอันดับแรกโดยสำหรับเด็ก ๆ คือโรงเรียนที่ช่วยอบรมและให้ความรู้ สำหรับบรรดาครูคือโรงเรียนที่ให้การอบรมและการเรียนรู้ ในฐานะผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา สำหรับผู้ปกครองและคนในชุมชนท้องถิ่น คือโรงเรียนที่ตนได้มีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการปฏิรูปโรงเรียน จะสามารถทำให้ “เด็กทุกคนได้รับสิทธิในการเรียนรู้และคุณภาพการเรียนรู้สูงขึ้น” และ “การเตรียมพร้อมสังคมสำหรับระบอบประชาธิปไตย” ซึ่งเป็นความรับผิดชอบและภารกิจส่วนรวมที่โรงเรียนได้รับมอบหมายให้เกิดขึ้นจริงด้วยวิสัยทัศน์เหล่านี้ สอดคล้องกับการวิจัยของ อนงค์กาญจน์ ศรีจันทร์ (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ พบว่า 1) ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ นั้น คือ การประเมินผลเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = .35$) จากแนวคิดนี้ยิ่งแสดงให้เห็นว่าด้านวิสัยทัศน์นั้นมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น

2) แนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ด้านปรัชญา มีประเด็นย่อย อยู่ 4 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 25 แนวทาง ซึ่งจากการประเมินระดับความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของด้านปรัชญานี้อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าด้านปรัชญานั้นมีความสำคัญอย่างมาก เมื่อเทียบกับแนวคิดของ มาซาอากิ ชาโตและเอสุเกะ ไชโต (2560) ที่ว่าปรัชญาของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย (1) ปรัชญาความเป็นสาธารณะ โดยเริ่มจากการเปิดห้องเรียน ซึ่งเป็นการเพิ่มความสามารถในการจัดชั้นเรียน มีความหมายที่การได้รับคำติชมจากผู้อื่น ในความหมายนี้ต้องเริ่มปฏิรูปจากการที่ครูทุกคนไม่คิดว่าห้องเรียนเป็นของตนเอง ยอมเปิดเผยต่อหน้าคนอื่น ร่วมเรียนรู้กับครูทุกคนด้วยการปฏิบัติจริงที่ว่านี้ (2) สร้างสังคมประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นจริง โดยโรงเรียนเป็นสถานที่ ๆ เด็ก ๆ ผู้มีค่านิยมแต่ละคนมาใช้ชีวิตอย่างเท่าเทียมกัน เป็นสถานที่ที่ให้ความสำคัญต่อศักดิ์ศรีของเด็ก ๆ แต่ละคนและเป็นสถานที่ ๆ คอยพุ่มพักค่านิยมเชิงประชาธิปไตย ภารกิจของโรงเรียนรัฐบาล คือเป็นสถานที่

สอนให้เข้าใจว่าประชาธิปไตยคืออะไร ชุมชนคืออะไร สิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลัง คือการไม่แบ่งแยกด้วยสภาพแวดล้อมทางครอบครัว ชนชาติกำเนิด ศักยภาพ เพศ หรือความบกพร่อง แต่เรียนรู้วิถีชีวิตที่เด็ก ๆ อยู่ร่วมกัน และขณะเดียวกันก็รับประกันโอกาสในการเข้าร่วมการเรียนรู้คุณภาพสูงสำหรับเด็ก ๆ แต่ละคนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลัง การรับฟังสภาพจิตใจและใส่ใจให้การดูแลด้วยการเรียนรู้ ดูแลและยอมรับนำมาซึ่งประโยชน์ ทำให้จิตใจของเด็ก ๆ มั่นคง เกิดพื้นที่การเรียนรู้ในห้องเรียน และเกิดการเรียนรู้วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยการเกิดชุมชนประชาธิปไตยในลักษณะนี้ จะนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์เชิงสังคมระหว่างบุคคล ช่วยแก้ไขปัญหาการกีดกันทั้งหลายทั้งปวงได้ (3) ปรัชญาความเป็นเลิศ Donald Alan Schon (1991) เขียนไว้ในหนังสือความรู้ของผู้เชี่ยวชาญว่า “นักปฏิบัติผู้ทบทวน คือผู้ร่วมเรียนรู้โดยการไตร่ตรองข้อเท็จจริงจากการปฏิบัติของตนเองและเพื่อนร่วมงานเพื่อพัฒนาศักยภาพการเชี่ยวชาญของครู” ไม่ว่าจะอยู่ในเงื่อนไขเช่นไร ครูย่อมพยายามอย่างเต็มที่เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดบนเงื่อนไขนั้น จากแนวคิดทั้งสองนี้ยังแสดงให้เห็นว่าด้านปรัชญานั้นมีความสำคัญมากอย่างยิ่งในการปฏิรูปโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

3) แนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ด้านระบบกิจกรรม มีประเด็นย่อย อยู่ 3 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 22 แนวทาง ซึ่งจากการประเมินระดับความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของด้านระบบกิจกรรมนี้อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าด้านระบบกิจกรรมนั้นมีความสำคัญอย่างมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ ซาโต มานาบุ (2559) ให้ความเห็นว่า ระบบกิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ดังนี้ (1) การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลังของนักเรียน คือ แก่นของการเรียนรู้ ซึ่งเกิดมาจากการร่วมมือและการพูดจาปฏิสัมพันธ์ทั้งกับตนเองผู้อื่นและกลุ่มเป้าหมาย การทำให้เด็กทุกคนมีสิทธิในการเรียนรู้นั้น จะต้องใช้การเรียนรู้ในรูปแบบนี้ที่มีลักษณะช่วยกระตุ้นและบังคับให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้มากกว่า นอกจากนี้ยังช่วยฟื้นฟูความสามารถของเด็กเรียนช้าได้อีกด้วย และรับประกันได้ว่าจะช่วยให้เด็กที่มีความสามารถในการเรียนที่สูงอยู่แล้วสูงเพิ่มขึ้นไปอีก (2) ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (PLC) เป็นการนำเสนอชั้นเรียนกับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์แบบเรียนรู้ซึ่งกันและกันภายในโรงเรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาครูให้เติบโตในฐานะช่างฝีมือ คือการได้รับเทคนิคและสไตล์ ซึ่งวิธีการคือการลอกเลียนแบบ และเพื่อพัฒนาครูให้เติบโตในฐานะผู้เชี่ยวชาญ คือการบูรณาการทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง ซึ่งวิธีการคือการวิจัยการศึกษาด้วยการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งการทำวิจัยในชั้นเรียนนั้นจะมาจากการออกแบบและการสะท้อนของครูโดยใช้หลักการ PLC มาทำให้วิจัยมีคุณภาพที่สูงขึ้น เน้นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยมีเงื่อนไข 3 ประการคือ การเรียนรู้ตามสภาพจริง ความสัมพันธ์แบบเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และ การเรียนรู้แบบก้าวกระโดด (3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน คือ

การที่ผู้ปกครองและคนในชุมชนท้องถิ่นเข้าร่วมกิจกรรมวางแผนนโยบายเพื่อให้โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้พร้อมไปกับครูและเด็ก ๆ ซึ่งประสิทธิภาพของการวางแผนนโยบายไปสู่กิจกรรมเชิงสาธารณะเช่นนี้ได้ผลที่ยิ่งใหญ่มาก เพราะจะทำให้โรงเรียนนั้นสมกับเป็นพื้นที่สาธารณะได้จริง ยิ่งสะท้อนได้ว่าด้านระบบกิจกรรมนั้นมีความสำคัญมากต่อการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสู่การเป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ระดับผลศึกษาสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการจำเป็น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านปรัชญา ด้านวิสัยทัศน์ และด้านระบบกิจกรรม

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่ามีแนวทางประกอบด้วย 3 ด้าน 10 ประเด็นย่อย จำนวน 74 แนวทาง ดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์ มีประเด็นย่อย 3 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 27 แนวทาง ด้านปรัชญา มีประเด็นย่อย 4 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 25 แนวทาง ด้านระบบกิจกรรม มีประเด็นย่อย 3 ประเด็น และมีจำนวนแนวทาง 22 แนวทาง จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ระดับผลศึกษาสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการจำเป็น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านปรัชญา ด้านวิสัยทัศน์ และด้านระบบกิจกรรม ดังนั้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ควรนำสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนของตนให้พัฒนาขึ้นเพิ่มเติมตามบริบทของโรงเรียนตนเอง

1.2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่ามีแนวทางประกอบด้วย 3 ด้าน 10 ประเด็นย่อย จำนวน 74 แนวทาง ดังนั้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ควรนำแนวทางนี้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับโรงเรียนของตน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ควรศึกษาการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ด้านปรัชญา ประเด็นย่อยปรัชญาว่าด้วยความเป็นเลิศ เพราะมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดและเมื่อพิจารณารายชื่อย่อย พบว่า โรงเรียนเปิดโอกาสให้ช่วยเหลือกันและกันในการเรียนรู้ในชั้นเรียน มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับรายชื่อย่อยอื่น ๆ จึงเป็นด้านที่น่าสนใจเพื่อนำไปพัฒนาและทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ต่อไป

2.2 ควรนำแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ที่ได้จากการวิจัยไปปฏิบัติ และประเมินปรับปรุงแนวทางให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ชาโต มานาบุ. (2559). การปฏิรูปโรงเรียน แนวความคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้กับการนำทฤษฎีมาปฏิบัติจริง เล่มที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ผดุงชัย ภูพัฒน์. (2547). เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง การประชุมอภิปรายแบบ MACR. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- มาซาอากิ ชาโตและเอสุเกะ ไฮโต. (2560). เรียนรู้จากข้อเท็จจริงของเด็กและห้องเรียน การปฏิรูปโรงเรียนด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้และการไตร่ตรอง. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2567. เรียกใช้เมื่อ 13 สิงหาคม 2567. <https://udn1.go.th/archives/6965>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2567. เรียกใช้เมื่อ 13 สิงหาคม 2567. <https://shorturl.asia/oCJZ7>

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2567. เรียกใช้เมื่อ 13 สิงหาคม 2567. <https://shorturl.asia/Y8biq>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. (2567). ระบบบริการข้อมูลกลางภาครัฐ Big DATA. เรียกใช้เมื่อ 13 สิงหาคม 2567. <https://bigdata.udon4.go.th/>.
- อนงค์กาญจน์ ศรีจันทร์. (2563). แนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Boyd, V. (1992). School Context: Bridge or Barrier for Change? Austin: Southwest Educational Development Lab.
- Cronbach, L.J. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. *Psychometrika*, 16, 297 - 334.
- Kruse, S. D., & Louis, K.S. (1993). An emerging framework for analyzing school-based professional community. Retrieved from: <https://eric.ed.gov/?id=ED358537>
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3): 607-610.
- Schon, D. A. (1991). *The reflective practitioner*. Ashgate Publishing.
- Sergiovanni, T. J. (1992). *Moral Leadership: Getting to the Heart of School Improvement*. San Francisco, CA: Jossey Bass.